

landsche kunstenaars uitvoerig van gedachten heeft gewisseld over het nationale beginsel in de toonkunst, en dat mannen als Heinze, Hol, Van der Linden en Nicolai zijn zienswijze volkomen deelden.

Arm en eenzaam — het lot van zoovele kunstenaars — is Benoit op 66-jarigen leeftijd te Antwerpen gestorven. Zijn huwelijk was niet gelukkig. Jarenlang leefde hij van zijn vrouw gescheiden; zijn echt werd niet door kinderen gezegend.

Burgemeester Jan van Rijswijck zei in de ontroerende lijkrede welke hij bij 's meesters doodenbaar uitsprak: „Wij vertrouwen en gevoelen, dat ons geslacht aan Benoit een kunstenaar heeft beleefd, wiens glorie niet zal tanen....”

Die uitspraak wordt bewaarheid.

H. F. KERNKAMP

PIPER-DRUKKEN

REPRODUCTIES IN KLEUREN VAN SCHILDERIJEN EN PASTELS

Reeds in de zestiende eeuw werd het gebruik van prenten aangemoedigd, wanneer men de kunst der Italianen wilde leeren. De meesters gebruikten elkanders prenten. En Govert Flinck bezat een schoone verzameling papierkunst, teekeningen zoowel als gravures, waarvan hij een zeer kunstzinnig gebruik wist te maken voor zijn „historiën” en andere schilderijen. Ook Rembrandt heeft geprofiteerd van de mappen vol Italiaansche teekeningen, die hij behalve gravures, schilderijen en afgietsels van antieken bezat.

Het beschaafde publiek echter kende tot voor een vijftig of veertig jaar slechts een klein deel der wereldkunst. Men kon de werken der beeldende kunst slechts ter plaatse, op lange reizen leeren kennen. Men zag alleen de origineelen. Staalgravures en steendrukken naar een paar beroemde werken moesten de snel vervagende herinnering helpen opfrisschen. Men wist niet altijd, waar de kunstwerken zich bevonden. Zoo spreekt Goethe uitvoerig van een Minervatempel in Assisi, maar met geen woord van Giotto's frescos, die hij wellicht in 't geheel niet gezien heeft. Men vormde zich nog voor enkele decennia een voorstelling van de werken der groote meesters naar armzalige, onvoldoende houtsneden, vervaardigd door brave handwerkslieden, die geen begrip hadden van het werk, dat zij reproduceerden. Jacob Burckhardt zocht op z'n reizen moeizaam bij de antiquairs naar toevallig voorradige photos, die hij als kostbare buit meebracht voor het aanschouwelijk onderwijs van z'n leerlingen.

De uitvinding en vervolmaking der chemigraphische reproductietechnieken heeft sedert dien tijd een omkeer gebracht, die voor de beeldende kunsten een zelfde beteekenis heeft als de uitvinding der boekdrukkunst

voor de letterkunde. Zoo veroorloven de z.g. „Piper-Drucke” den kunst-vriend zich een verzameling aan te leggen van uitgelezen werken uit Europa. Alle met houtskool, krijt, potlood of inkt op papier gemaakte teekeningen kan men bijna letterlijk weergeven. Men kan echter niet elk schilderij op de ware grootte geven (de *conditio sine qua non* van elk facsimile). Met de totnutoe bekende middelen laat zich evenmin de *pâte* van het schilderij, het relief van den penseelstreek nabootsen. Het papier heeft tenslotte niet de structuur van het linnen of het houten paneel. Reproducties van schilderijen zijn slechts benaderingen, weergaven van belangrijke eigenschappen, die zooals toon en kleur en de in het vlak blijvende teekening bereikbaar zijn.

De Piper-drukken, zoo trouw mogelijke reproducties in kleuren op losse bladen van schilderijen en pastels, dikwijls op de grootte van het origineel en groot genoeg van formaat om als wandplaten te kunnen dienen, toonen niet alleen de kleur, maar ook de penseelvoering, zóó suggestief alsof men voor de schilderijen zelf staat. Zij maken geen aanspraak op den naam van volstrekte facsimile's, maar komen de werken zeer nabij en geven steeds een met die van het origineel overeenstemmenden totaalindruk.

De techniek is niet nieuw, het is de bekende kleurenlichtdruk, die reeds lang bestaat. Nieuw is echter het ongeëvenaard hoge niveau der kwaliteit. Deze reproducties kunnen dezelfde dienst doen als bijv. klavier-uittreksels van groote orkestwerken. Een componist zei me eens, dat zij voor de schilderkunst meer beteekenden dan gramfoonplaten voor de muziek. Schilders kunnen er naar copiéeren en vóór dat men door een druk op de knop een Titiaan te Venetië op den wand van z'n kamer zal kunnen projecteeren (de techniek staat voor niets!) kan ook de leek het er best mee doen.

De bekende schrijver over kunst Julius Meier-Graefe heeft de — verdienstelijke — keuze der werken op zich genomen. Duitschers, Italianen, Hollanders, Franschen, Spanjaarden, oude en moderne meesters zijn in een schoon verzaam bijeengebracht. In den laatsten tijd werd de reeks voortgezet met platen naar Caspar David Friedrich, Runge, Marées, Bruegel, Van Gogh, Watteau, Corot, Degas, Cézanne, Monet, Renoir, Matisse, die feesten en vreugden zijn voor het bekoorde oog.

K. N.

